Muistio • Brief 55 • 17.3.2017
ISSN-L 2323-2463, ISSN 2323-2463

ETLA Muistiot tarjoavat ajankohtaista tutkimustietoa polttavista yhteiskunnallisista kysymyksistä.
www.etla.fi » julkaisut » muistiot
ETLA • Elinkeinoelämän tutkimuslaitos

ETLA Briefs provide timely research-based information on pressing societal issues.
www.etla.fi » publications » briefs
ETLA • The Research Institute of the Finnish Economy

Kymmenesosa uusyrittäjyydestä monikulttuurista

Mika Pajarinen on Etlatieto Oy:n tutkija (mika.pajarinen@etla.fi).

Petri Rouvinen on Etlatieto Oy:n toimitusjohtaja (petri.rouvinen@etla.fi).

Kiitämme Suomen Akatemian Strategisen tutkimuksen neuvostoa (SWiPE-projekti no 303667) tutkimuksemme rahoituksesta.

Suositeltava lähdeviittaus tähän muistioon: Pajarinen, Mika & Rouvinen, Petri (17.3.2017). ”Kymmenesosa uusyrittäjyydestä monikulttuurista”. ETLA Muistio No 55. http://pub.etla.fi/ETLA-Muistio-Brief-55.pdf

Tässä muistiossa tarkastelemme aloittavia yrittäjiä, joilla on muukin kuin suomalainen kulttuuritausta. Tällaisia monikulttuurisen taustan omaavia on noin joka kymmenes uusyrittäjistä. Heidän yrityksensä ovat muihin aloittaviin yrityksiin verrattuna verkostoituneempia ja ne ovat enemmän keskittyneet pääkaupunkiseudulle. Monikulttuuriset yritykset pysyvät elossa yhtä todennäköisesti ja kasvavat samaa tahtia kuin muut samaan aikaan aloittaneet yritykset keskimäärin.

One tenth of new entrepreneurial activity in Finland is multicultural

In this brief, we study the cultural dimension of new entrepreneurial activity in Finland. One in ten nascent entrepreneurs in Finland consider themselves to possess (also) a non-Finnish background. The ventures of these multicultural entrepreneurs are more networked and more likely to locate within the Helsinki metropolitan region than other, non-multicultural, ventures. In terms of firm survival and growth, these two groups of ventures are largely similar.

Maahanmuutolla monenlaisia vaikutuksia talouteen

Ulkomaalaisten maahanmuutto voi myötävaikuttaa kohdemaan talouskasvuun mm. tuomalla uudenlaisia liiketoimintamalleja ja osaamista sen lisäksi, että se voi helpottaa työvoimapulasta kärsivien toimialojen tilannetta. Maahanmuuttajat lisäävät taloudellista aktiviteettia myös luomalla uutta liiketoimintaa (OECD, 2010).

Useissa OECD-maissa maahanmuuttajat perustavat syntyperäisiä henkilöitä todennäköisemmin uusia yrityksiä (OECD, 2011). Osa maahan muuttajien yrityksistä perustetaan, koska muita varteenotettavia työllistymisvaihtoehtoja ei ole tarjolla. Tyypillisesti tällaiseen yritystoimintaan lukeutuvat esimerkiksi ravintolat, pesulat ja pienmyymälät. Ne tarjoavat työtä ja toimeentuloa usein koko perhepiirille, mutta niiden kasvutavoitteet ovat tavanomaisesti vähäisiä ja yritystoiminnan lakkaamisen todennäköisyys verraten suuri.

Toisessa ääripäässä ovat esimerkiksi opiskelun kautta maahan tulleet ulkomaalaiset henkilöt, jotka jäävät opintojen jälkeen kohdemaahan ja saattavat perustaa osaamisintensiivisiä nopeaan kasvuun tähtääviä yrityksiä. Tällainen yritystoiminta on ollut merkityksellistä mm. Yhdysvalloissa, jossa joka neljännessä vuosina 1995–2005 perustuista teknologiayrityksistä on ollut vähintään yksi ulkomaalaistaustainen perustajahenkilö; teknologiayritysten kehdossa, Piilaaksossa, perustetuista yrityksistä ulkomaalaistaustainen perustajahenkilö on ollut jopa joka toisessa yrityksessä (Wadhwa ym., 2007).

Monikulttuurinen yrittäjyys Suomessa

Suomenkin taloushistoriasta on löydettävissä monia Finlaysonin, Gutzeitin, Pauligin ja Stockmannin kaltaisia aikanaan tänne tulleita ulkomaalaisia yrittäjiä, joiden yrittäjätoiminta on edesauttanut talouden rakenteiden uudistumista ja kasvua (Joronen ym., 2001). Tässä muistiossa keskitymme tarkastelemaan lähemmäksi nykypäivää sijoittavaa monikulttuurista yritystoimintaa Suomessa hyödyntäen kahta Etlatieto Oy:n toteuttamaa aloittaville yrittäjille suunnattua kyselyä. Niissä kartoitettiin mm. yrittäjien taustoja ja kasvuhakuisuutta. Ensimmäisen kyselyn kohdejoukkona olivat alkuvuonna 2005 ja toisen vastaavasti alkuvuonna 2015 yritystoiminnan aloittaneet yrittäjät.

Monikulttuurisuutta kyselyissä kartoitettiin kysymyksellä ”Koetteko, että teillä on muukin kuin suomalainen kulttuuritausta”, johon myöntävästi vastanneet luokittelemme tässä muistiossa monikulttuurisiksi yrittäjiksi. Luokittelumme on siis verraten lavea ja voi kattaa varsinaisten ulkomailta Suomeen muuttaneiden ulkomaalaisten henkilöiden lisäksi mm. tapaukset, joissa syntyperäisen suomalaisen yrittäjän puolisolla tai muulla hänen lähipiirissään olevalla on muu kuin suomalainen kulttuuritausta, josta yrittäjä on saanut vaikutteita. Samoin luokittelumme voi sisältää syntyperäisiä suomalaisia henkilöitä, jotka ovat asuneet tilapäisesti ulkomailla esimerkiksi opiskelun tai työn takia ja omaksuneet sinä aikana kohdemaan tapoja ja kulttuuria. Lisäksi on syytä huomioida, että tarkastelumme kohdistuu vain kyselyvuosina aloittaneisiin yrittäjiin, ts. emme tarkastele monikulttuurista yrittäjyyttä koko yrityspopulaation tasolla.

1 Osuus uusyrittäjistä, joilla on monikulttuurinen tausta, %

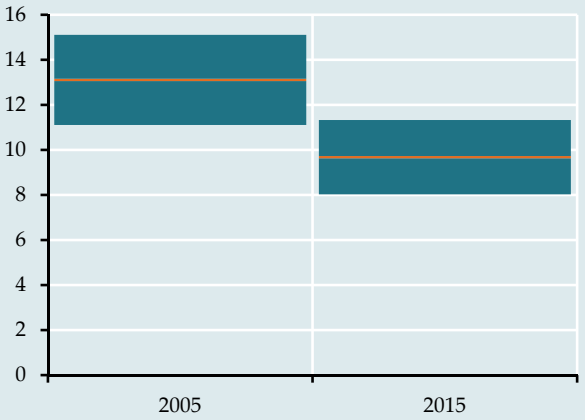

Lähde: Etlatieto Oy:n kyselyt. Kuviossa on oranssilla värillä kuvattu estimoidut osuudet ja sinisellä alueella niiden 90 % luottamusvälit.

ETLA

Kaikista aloittaneista yrittäjistä vuoden 2005 kyselyssä 13 % mielsi itsensä monikulttuurisiksi yrittäjiksi ja vastaavasti vuoden 2015 kyselyssä 10 %; osuus on siis laskenut hieman, mutta kyselyaineistoihin liittyvän epävarmuuden huomioiden ero ei kuitenkaan ole tilastollisesti merkitsevä 10 %:n erehtymisriskillä.

Monikulttuuriset yrittäjät ovat verkostoituneita ja toimivat usein pääkaupunkiseudulla

Kartoitimme monikulttuuristen yrittäjien taustoja noin 30 taustatiedon osalta; kartoitettuja tekijöitä olivat mm. kasvuhakuisuus, innovaatiotoiminnan harjoittaminen, yhteistyömuodot, koulutus, aikaisempi työ- ja yrittäjyyskokemus sekä yrityksen toimiala ja maantieteellinen sijainti. Kartoitettujen taustamuuttujien kuvaukset ovat liitteessä 1, ja probit-estimointimenetelmällä tehdyn analyysin tulokset on raportoitu liitteessä 2.

Analyysista havaitsimme, että monikulttuuriset yrittäjät eivät keskimäärin eroa muista aloittavista yrittäjistä koulutustaustan, aikaisempien bruttotulojen, varallisuusmotiivin, työ- tai johtamiskokemuksen, liike-idean lähteen tai subjektiivisen yritystoimintaan liittyvän riskiarvion suhteen. Myöskään yhtiömuodon, kasvuhakuisuuden, aloittamisvuoden yrityskoon, markkina-alueen tai julkisten yritystukien suhteen emme havainneet eroja.

Sen sijaan havaitsimme, että monikulttuuriset yrittäjät tekevät keskimäärin muita yrittäjiä useammin yhteistyötä ulkopuolisten tahojen kanssa ja heillä on useamman tyyppisiä yhteistyön muotoja kuin muilla yrittäjillä. Maantieteellisesti monikulttuurisia yrittäjiä on todennäköisimmin pääkaupunkiseudulla. He toimivat todennäköisesti muita yrittäjiä vähemmän alkutuotannossa, mutta muuten toimialajakauma ei poikkea oleellisesti muista aloittavista yrittäjistä.

Vuoden 2005 osalta monikulttuuriset yrittäjät olivat muita yrittäjiä todennäköisemmin innovaatio-orientoituneempia, vanhempia, suuremman riskipreferenssin omaavampia ja sukupuoleltaan naisia. Vuoden 2015 aineistossa emme havainneet näiden taustatekijöiden suhteen tilastollisesti merkitseviä eroja.

Monikulttuuristen yritysten lakkaamisen todennäköisyys ei poikkea muista yrityksistä

Toisena tarkasteluna teimme analyysin, jossa selitettiin vuonna 2005 aloittaneiden yritysten elossapysymistä vuosittain aina kahdeksan vuoden päähän perustamisvuodesta. Kontrolloidut taustatekijät olivat muuten samoja kuin edellä tehdyssä analyysissa, mutta lisäsimme yhdeksi selittäväksi muuttujaksi monikulttuurisuuden. Muiden taustatekijöiden vaikutukset vakioituna havaitsimme, että monikulttuuristen yrittäjien yritysten elossapysymisen todennäköisyys oli muita yrityksiä alhaisempi useimpina tarkasteluvuosina. Erot eivät kuitenkaan olleet tilastollisesti merkitseviä 10 %:n erehtymisriskillä.

Monikulttuuriset yritykset kasvavat yhtä ripeästi kuin muut samaan aikaan aloittaneet yritykset keskimäärin

Kolmantena tarkasteluna analysoimme vuonna 2005 aloittaneiden yritysten toteutunutta yrityskokoa aina kahdeksan vuoden päähän aloitusvuodesta. Analyysissa selittävät muuttujat olivat samat kuin yllä. Monikulttuuristen yrittäjien yritykset eivät tehdyn analyysin perusteella poikenneet toteutuneen yrityskoon suhteen muista yrityksistä tilastollisesti merkitsevästi yhtenäkään kahdeksasta tarkasteluvuodesta. Ne kasvavat siis samaa tahtia kuin muut samaan aikaan aloittaneet yritykset keskimäärin.

Lopuksi

Monikulttuurisen taustan omaavien yrittäjien toiminta voi rikastuttaa ja uudistaa Suomen taloutta monin tavoin. Elinkeinorakenteen monipuolistumisen ohella ulkomailta saadut vaikutteet yhdistettynä suomalaiseen vahvaan innovaatioympäristöön voivat luoda täysin uusia liiketoimintatapoja ja kansainvälisestikin ainutlaatuisia menestystarinoita. Yksi tapa kerryttää osaamispääomaa ja lisätä kasvualustaa, josta potentiaalisia globaalissa kilpailussa menestyviä yrityksiä syntyy, olisi tarjota lahjakkaille ulkomaalaisille opiskelijoille entistä houkuttelevampia opiskelu- ja työmahdollisuuksia Suomessa.

Lähteet

Joronen, T., Pajarinen, M. & Ylä-Anttila, P. (2001). Hansakaupasta hampurilaisketjuihin – historiallinen katsaus. Teoksessa Trux, M.-L. (toim.), Aukeavat ovet – Kulttuurien moninaisuus Suomen elinkeinoelämässä. Sitra 238, s. 118–138.

OECD (2010). *Entrepreneurship and Migrants*. Report by the OECD Working Party on SMEs and Entrepreneurship.

OECD (2011). Migrant Entrepreneurship in OECD Countries. *International Migration Outlook*, Part II.

Wadhwa, V., Saxenian, A, Rissing, B., & Gereffi, G. (2007). *America's New Immigrant Entrepreneurs: Part I*. Duke Science, Technology & Innovation Paper No. 23. Available at SSRN: https://ssrn.com/abstract=990152 or http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.990152

Liite 1. Taustamuuttujien kuvaus

Muuttuja	Kuvaus
Monikulttuurisuus	Saa arvon 1, jos yrittäjällä on muukin kuin suomalainen kulttuuritausta, muuten 0
Alkuvuoden työllisyys	Työllisyys yritystoiminnan aloitusvuonna, työvuosia
Kasvuhakuinen	Saa arvon 1, jos yritys aikoo työllistää kolmen vuoden päästä väh. 10 henkilöä ja kasvattaa henkilöstöään väh. 20 % vuosittain, muuten 0
Innovatiivinen	Saa arvon 1, jos yritys harjoittaa tai aikoo seuraavien 3 v. aikana harjoittaa innovaatiotoimintaa, muuten 0
Osakeyhtiö	Saa arvon 1, jos yritys on osakeyhtiö, muuten 0
Ulkopuol. perustajia	Saa arvon 1, jos yrityksen perustajissa on muitakin henkilöitä kuin vastaaja tai puoliso, muuten 0
Asiakkaina yritykset	Saa arvon 1, jos yrityksen tulot tulevat pääosin muilta yrityksiltä, muuten 0
Ei paikallinen	Saa arvon 1, jos yritys saa myyntituloja muualtakin kuin 50 km säteeltä toimipaikasta, muuten 0
Yhteistyön laajuus	Yhteistyösuhteiden lukumäärä, 4 luokkaa (tuotanto, myynti- ja markkinointi, jakelu, t&k), skaalattu välille 0–1
Saanut starttirahaa	Saa arvon 1, jos yrittäjä on saanut starttirahaa, muuten 0
Saanut muuta julkista rahaa	Saa arvon 1, jos yritys on saanut muuta julkista tukea, muuten 0
Yrittäjän ikä	Yrittäjän ikä, vuosia/10
Yrittäjänä nainen	Saa arvon 1, jos yrittäjä on nainen, muuten 0
Bruttotulot	Yrittäjän aiemmat bruttotulot kuukaudessa/1000
Koulutus	Saa arvon 1, jos yrittäjällä on vähintään opistotason koulutus, muuten 0
Työkokemus	Saa arvon 1, jos yrittäjällä on aiempaa työ- tai yrittäjyyskokemusta alalta, jolla yritys toimii, muuten 0
Johtamiskok.	Saa arvon 1, jos yrittäjällä on aiempaa johtamiskokemusta, muuten 0
Idea työstä	Saa arvon 1, jos liikeidea on saatu aiemmasta työstä tai työympäristöstä, muuten 0
Subj. riskitn.	Yrittäjän arvio, kuinka suurella tn. yritys epäonnistuu seuraavien 3. v. aikana
Riskipref.	Yrittäjän riskinottohalu, 4 luokkaa, skaalattu välille 0–1
Raha motivoi	Yrityksen perustamisen motiivina luoda varallisuutta, 4 luokkaa, skaalattu välille 0–1
Toimiala	8 toimialakontrollia, referenssiryhmä muut palvelut
Alue	5 maatieteellisen sijainnin kontrollia, referenssiryhmä pääkaupunkiseutu

Liite 2. Probit-estimointi

Selitettävänä muuttujana monikulttuurisuus (1/0), raportoituna marginaalivaikukset

	Otos 2005, Marg.vaik.	Otos 2015, Marg.vaik.
Alkuvuoden työllisyys	0,004	-0,001
Kasvuhakuinen	-0,002	0,036
Innovatiivinen	0,058 **	-0,030
Osakeyhtiö	0,012	0,011
Ulkopuol. perustajia	-0,011	0,001
Asiakkaina yritykset	0,038	0,017
Ei paikallinen	-0,009	0,022
Yhteistyön laajuus	0,121 ***	0,108 ***
Saanut starttirahaa	0,019	0,030
Saanut muuta julkista rahaa	-0,030	-0,030
Yrittäjän ikä	0,028 **	0,010
Yrittäjänä nainen	0,078 **	0,000
Bruttotulot	0,003	0,000
Koulutus	-0,024	-0,012
Työkokemus	0,043	0,007
Johtamiskok.	-0,033	0,015
Idea työstä	-0,022	-0,023
Subj. riskitn.	0,013	-0,029
Riskipref.	0,073 *	0,010
Raha motivoi	0,021	0,037
Alue: Etelä-Suomi	-0,025	-0,083 ***
Alue: Länsi-Suomi	-0,041	-0,077 ***
Alue: Itä-Suomi	-0,093 ***	-0,056 **
Alue: Pohjois-Suomi	-0,063 *	-0,049 *
Toimiala: Alkutuotanto	-0,117 ***	-0,079 ***
Toimiala: Teol. korkea tekn.	-0,029	-0,023
Toimiala: Teol. matala tekn.	-0,044	0,017
Toimiala: KIBS	-0,041	-0,045
Toimiala: Rakentaminen	-0,087 **	0,031
Toimiala: Kauppa	-0,036	-0,008
Toimiala: Liikenne	-0,070	-0,017
N	780	885

* p<0.10, ** p<0.05, *** p<0.01

Alueiden referenssiryhmänä pääkaupunkiseutu,
toimialojen referenssiryhmänä muut palvelut